GAZETA LWOWSKA.

We Czwartek Nro. 94. 12. Czerwca 1817.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa. — JW. Hrabia Józef Maxymiliian na Tęczynie Ossoliński, C. K. rzeczywisty tayny Radca, Prefekt C. K. Bibliioteki nadworney w Wiedniu, i Kommandor Królewsko - Węgierskiego orderu S. Szczepana, umyślił założyć Bibliiotekę publiczną we Lwowie, na co mu N. Cesarz i Król z szczególnieyszem ukontentowaniem nie tylko naywyższe swoie dał pozwolenię, ale też także i protektorat Instytutu tego na siebie przyiąć raczył. Bibliioteka ta zawiera zbiór książek, które Hrabia w ciągu całego życia swoiego z wielkim mozołem i znakomitym nakładem zbierał, a które w wielorokim względzie, szczególniey zaś we względzie Literatury Polskiey i Sławiańskiey, świetnym są skarbem. Będzie ona po śmierci Założyciela przywieziona z Wiednia do Lwowa, umieszczoną w kupionym iuż gmachu obszernym, i pod nazwiskiem Hrabsko-Ossolińskiey Bibliioteki dla Publiczności otworzoną. Dla utrzymánia i pomnażania oneyże, zabezpieczył Hrabia na dobrach swoich dochód roczny Sześciu Tysięcy Złotych Reńskich w monecie śrebrney, który to dochód w Kassie Stanow Galicyyskich, a gdyby tey nie było, w Kassie mieyskiey Lwowskiey składanym, na potrzeby Bibliioteki przez Kuratora oneyże pobieranym i używanym, a co lat pięćdziesiąt, według cen zboża urządzanym bydź ma. Kuratela Bibliioteki należeć będzie zawsze do pierworodnego Członka tych rodzin, które Hrabia imiennie do tego wezwał, sama zaś Bibliioteka zostawać ma pod bezpośrednim Stanów Galicyyskich dozorem, które go przez nieustaiący swóy Wydział wykonywać będą. Oprócz tego raczył J. C. K. Mość rachunki, zachodzące między stanową lub mieyską Kassą a Kuratorem Bibliioteki, od opłaty stępla, a fundusz Bibliioteki od opłaty mortuarii i podatku sukcessyonalnego uwolnić, C. K. Sąd szlachecki Lwowski iako uprzywileiowaną Instancyę tegoż Instytutu wyznaczyć, i przez te wszystkie dobrodzieystwa nowy dowod naymiłościwiey złożyć, iak bardzo każde, do dobra powszechnego i poloru narodowego zmierzaiące przedsięwzięcie, cenić i wspierać iest gotów.

Maiąc N. Pan wzgląd na doświadczoną poczciwość i wieloletnie pożyteczne usługi W. Antoniego Wohlmana, pierwszego Adjunkta Prokuratury kameralney Lwowskiey, raczył mu nadać tytuł C. K. Radcy.

Radca Tarnowskiego Sądu Szlacheckiego, W. Leonard Kawaler Dostenberg, przeniesiony na swoią prośbę w tymże samym charakterze do szlacheckiego Sądu Morawsko - Szląskiego.

Z Wiednia dnia 4. Czerwca. — Nadzwyczayny Ambassador N. Króla Portugalskiego i Brazyliyskiego, Margrabia Marialva, chcąc zaślubienie N. Arcy - Xiężney Maryi Leopoldyny z N. Królewicem Następcą Portugalskim i Brazyliyskim, koiarzące dwa nayznakomitsze Domy monarsze w dwóch częściach Swiata węzłami krwi i pokrowieństwa, obchodzić w sposób przyzwoity dostoyności obu tych Nayiaśnieyszych Domów, wielkości tego zdarzenia i powszechnie wynurzoney radości, dał dnia 1. b. m. w ogrodzie zwanym Augarten festyn, który gustem, przepychem i wspaniałością odpowiedział zupełnie przeznaczeniu swoiemu. Jak Tytea, owa bieczna bogini, dla uroczystego obchodzenia wesela Jowisza z Junoną, uświetniła Olimp ogrodem Hesperydow, tak teraz Ambassador piękne sale i założenia ogrodu Augarten przetworzył czarodzieyską siłą przez dobudowania i ozdoby w świątynie i niwy roskoszy, które urzeczywiściły to wszystko, co tylko o świecie czarodzieyskim poezya zawiera. Stanęły nowe przystępy i portale, nowe sale i kommunikacye, a gmachy połączone były bezpośrednio z przepysznie ozdobionemi i oświeconemi ogrodami. Zewnątrz iak i wewnątrz, gust wszędzie panował, sztuka i okazałość zostawały w nayściśleyszym związku i w nayzupełnieyszey harmonii, a ogół morze światła oblewało.

Ambassador zaprosił na ten festyn blisko 2000 osób z nayznakomitszey Szlachty, Ciało dyplomatyczne i znakomitszych mieszkańców tey stolicy. N. Cesarz, N. Cesarzowa i N. Arcy-Xiężna Marya Leopoldyna, Małżonka Kró-

lewica Następcy Portugalskiego i Brazyliyskiego, N. Arcy-Xiążę Następca tronu, N. Królewic Następca Bawarski ze swoią Małżonką, reszta Arcy-Xiążąt i Arcy-Xiężniczek Austryackich, tudzież Xiążę Sasko-Cieszyński, zjechali się na ten festyn o godz. 9tey. Ambassador rozpoczął bal tańcem Polskim z Małżonką N. Królewica Następcy Portugalskiego i Brazyliyskiego, który trwał aż do godz. 11stey, poczem całe towarzystwo udało się na wieczerzę. N. Dwór iadł u stołu, nakrytego na 40 osób pod przepysznym w wielkiey sali rozpiętym baldakinem. W pobliskości onegoż były dwa stoły na 30 osób dla Arcy-Xiążąt Karola i Józefa Palatyna Węgierskiego i Małżonek onychże. Reszta gości umieszczoną była w obu, nowo-wystawionych pobocsnych galeryach, u wielu nayobficiey zastawionych, i na 10 do 12 osób nakrytych stołów, tak, iż nie licząc pobocznych stołów i biufetów, 1200 osób siedziało u stołu.

Po wieczerzy, około godz. 1wszey, udało się znowu całe towarzystwo na salę tańców.

NN. Cesarstwo Ichmość i N. Arcy-Xiężna, Małżonka Królewica Następcy Portugalskiego i Brazyliyskiego, odiechali około godziny 2giey.

Festyn trwał do godz. 4tey. Jak wielkiemi były przepych i usługa, tak wybornym był porządek i troskliwe zapobieżenie wszelkiemu przypadkowi.

N. Arcy-Xiężna Marya Leopoldyna, Małżonka N. Królewica Następcy Portugalskiego i Brazyliyskiego, pożegnawszy się iak nayczuley z N. Rodziną swoią, wyiechała z tąd wczoray z rana do Liworno, gdzie wsiądzie na okręt i do Brazylii popłynie.

N. Cesarz i Król raczył Xięcia Kaunitz-Rittberg, wyieżdzaiącego w charakterze Ambassadora do Rzymu, ozdobić W. Krzyżem Królewsko-Węgierskiego orderu S. Szczepana.

Kardynał Hrabia Severoli (były Nuncyusz Papiezki przy Dworze Austryackim) wyiechał d. 29. z. m. z Wiednia na Monachium do Rzymu.

Wiadomości zagraniczne.

Włochy.

Papież teraźnieyszy nadzwyczaynie iest uprzeymy i przystępny. Gdy mu przedstawiaią osoby nie będące wiary Katolickiey, nie dopuszcza, aby go w nogi całowały; postępuie kilka kroków naprzeciw nich, i podaie im rękę. Mężczyzni ukazuiący się na iego Dworze składaią wprzód szpady, i rękawiczki zdeymuią, chyba że są w mundurze. Damy pragnące przypuszczenia siebie przed oblicze Jego Świątobliwości, muszą się wprzód zgłosic przez Damę Rzymską do Marszałka Dworu, ktorym zwyczaynie iest ieden z Prałatów domu Xiążęcego. W tym razie Damy biorą na siebie suknię iedwabną z ogonem, białą lub czarną, z długiemi rękawami, dochodzącą na piersiach do podbródka, i zasłonkę haftowaną. Nie przyymuie Papież Dam ani w pałacu Kwirynalnym, ani Watykańskim, ale w ich pawilonach, czyli, iak zowią w Rzymie, w kawiarniach ogrodów tych pałaców. Nie wchodzą także na dziedziniec, ani do główney części pałacu na górze Cavallo, bo tam był dawniey klasztor Mnichów, a klauzura iego ieszcze dotąd nie zniesiona.

Dnia 30. Kwietnia zszedł z tego świata Kardynał Braschi-Onesti, synowiec Papieża Piusa VIgo, w 64 roku życia, a 31 Kardynalstwa. — Kardynał Maury (za Napoleona Arcybiskup Paryzki) zszedł także z tego świata.

Wielka Brytaniia.

Na posiedzeniu Izby wyższey dnia 13go Maia, oświadczył Lord Erskine, że go miane dniem przed tem mowy Lordów Ellenborougha i Eldona, na usprawiedliwienie okolnika Lorda Sidmoutha, upoważniaiącego Sędziow do ogłoszenia pewnych pism za buntownicze, i zakazania ich, bynaymniey nie zaspokoiły, i że w tey mierze za kilka dni nowy wniosek poda.

Na posiedzeniu Izby niższey zapowiedział P. Posonby, że się wkrótce Lorda Castlereagha spyta, czyli Rząd przedłużenie terminu (1go Lipca) do którego prawo Habeas corpus, ma bydź zawieszonem, proponować myśli. Potem zamieniła się Izba w Wydział powszechny, dla roztrząśnienia proiektu do prawa względem Loteryi na rok bieżący. P. Lyttelton (iak wiadomo wielki nieprzyiaciel loteryi) mówił, że zapomniano dać proiektowi temu należytą formę wstępną, i proponował zatem następuiącą: „Ponieważ korzystną iest rzeczą złe skłonności Poddanych Jego Królewskiey Mości na profit Skarbu obracać; i ponieważ z pomiędzy wszystkich złych chuci, gra iest powszechnie nayrozciagleyszą i nayintratnieyszą, a loterya nayskutecznieyszym środkiem zachętu do gry, i do nayłatwieysze-

go wyłowienia pieniędzy z kieszeń Poddanych Jego Królewskiey Mości, i t. d." (Tu powstał śmiech powszechny). — Po tym żartobliwym wniosku, proponował P. Lyttelton serio kilka poprawek, które iednakowoż wszystkie odrzucono. Między innemi domagał się uchylenia szarletańskich obwieszczeń Kollektorów Loteryi, w pismach publicznych umieszczanych, przeciw czemu Kanclerz Izby skarbowey zarzucał, iżby to znaczyło zabraniać kupcowi zachwalania towaru swoiego.

Na sessyi Izby niższey d. 15. Maia, rzekł P. Ponsonby z powodu zawieszenia aktu Habeas-Corpus, co następnie: „Prawo, które przeszło na teraźnieyszem posiedzeniu Parlamentu, a przez które upoważnionym został Król Jegomość trzymać w areszcie osoby, podeyrzane o wykonanie planow przeciw osobie J. K. Mości i Rządowi Jego, kończy się z miesiącem Czerwcem. Teraz iest połowa Maia, a zatem taki czas posiedzenia, w którym, iak doświadczenie nas uczy, spodziewać się należy, że wielu Członkow Parlamentu wyiedzie z Londynu. Pytam się więc szlachetnego Lorda (Castlereagha), czyli iest zamiarem Ministrow Króla Jmci proponować ponowienie tego prawa i dalsze przedłużenie nadaney przez nie mocy? Nie iest teraz czas rozprawiać o przyzwoitości tego prawidła; prawa tey Izby nie pozwalaią mi tego; lecz spodziewam się, że zacny Lord będzie przygotowanym do dania pewney odpowiedzi na pytanie moie."

Lord Castlereagh. „Odpowiadaiąc na pytanie bardzo szanownego Pana, oznaymiam, że Ministrowie J. K. Mości poczytali za swóy obowiązek radzić Xięciu Rejentowi, aby pierwszych dni po feryach zielono-świątkowych (2go lub 3go Czerwca) donieśli Parlamentowi o wewnętrznym stanie Kraiu, względem czego tenże sam tryb proponować będą, iakiego przy podobnem udzieleniu (gdy zawieszenia aktu Habeas Corpus żądano) dawniey się trzymano. Nie chcąc przedłużać rozmowy przez dalsze oświadczenia, poczytuię sobie za powinność wyznać szczerze wielce szanownemu Panu, że w obecnem położeniu Kraiu i tem przekonaniu, iakie mamy o konieczności takich środkow, iest w rzeczy samey zamiarem Ministrow J. K. Mości proponować przedłużenie tego prawidła, o którem wielce szanowny Pan właśnie co wspomniał. (Zaczęto ze strony oppozycyyney krzyczeć: Słuchaycie! Słuchaycie!)

P. Philips powstał i chciał mówić; lecz Mowca Izby zrobił uwagę, że gdy nie ma przedmiotu do obrady, prawa Izby dalszego ciągu rozmowy nie pozwalaią.

P. Philips oświadczył na to, że w skutku wynurzenia się zacnego Lorda (Castlereagha) poda wniosek, aby wszyscy Członkowie Izby przybyli na sessyę w tym dniu, w którym zacny Lord tak ważne prawidło proponować będzie.

Lord Castlereagh: „Czuię, iak ciężką mam do pełnienia powinność; z resztą nie mam nic do zarzucenia przeciw wnioskowi wielce szanownego Pana."

P. Brougham: „Jeżeli zacnego Lorda dobrze zrozumiałem, tedy zamyślaią proponować ponowienie tego prawidła, bez zapytania się Wydziału, choćby iakikolwiek bądź był wypadek roztrząsania onegoż?"

Lord Castlereagh: „Nie zamyślaią niczego proponować Izbie, dopókiby przez Wydział dostatecznie o wszystkiem objaśnioną nie była."

Sir Francis Burdett: „Wypadek roztrząsań tego Wydziału, łatwo przepowiedzianym bydź może. (Słuchaycie! Słuchaycie! Słuchaycie!) Tymczasem nie był by od rzeczy dowiedzieć się dokładnie, wiele osób aresztowano w skutku tego nowego prawa, gdzie się one teraz znayduią i czyli przed Sądem stawione bydź maią? Uczynię zatem wniosek, aby podanym był spis wszystkich osób, uwięzionych od czasu zawieszenia aktu Habeas-Corpus."

P. Brougham: „Spodziewam się z pewnością, że który z Członków Izby, maiący powagę i wagę, poda wniosek adressu do Xięcia Rejenta, końcem proszenia go, aby Parlamentu nie rozwiązywał dopóty, póki akt Habeas-Corpus w zawieszeniu zostawać będzie." (Słuchaycie! Słuchaycie!)

P. Philips powtórzył potem swóy wniosek, aby wezwać wszystkich Członków Izby do znaydowania się na poniedziałkowey sessyi, d. 2. Czerwca. Wniosek ten powszechnie przyięto.

Dziennik Times następuiące czyni uwagi o zabiegach Ministrów, ażeby akt Habeas-Corpus dłużey ieszcze był zawieszony: „Naród będzie przez to dotkliwie udręczony, iż Ministrowie maią zamiar zawieszenie tego aktu nad termin 1. Lipca przedłużyć. Do tegoż to iuż przyszło z Konstytucyą Angielską? W iakiemkolwiek bądź świetle przedmiot ten uważamy, zawsze głęboko rani, i iest pełen goryczy. Jeżeli to przedłużenie iest konieczne, więc smutne iest bardzo odkrycie, iż wśród pokoiu, i gdy sami sobie oddani iesteśmy, nie może bydź polecony dobrym dozór nad złymi bez naruszenia wolności obu stron, i bez od-

dania całego Królestwa w ręce Ministrów. Jeżeli zaś przedłużenie to nie iest potrzebne (czego każdy człowiek honoru życzy zapewne), więc bolesno iest pomyśleć, iż część naszych współziomków gniie w więzieniach, co iest porządkowi rzeczy, przez sławnych Naczelników naszych rewolucyi wprowadzonemu, zupełnie przeciwne, gdy nadto spodziewać się powinniśmy byli, iż ten porządek równie tak długo, iak imie Anglii, trwać będzie. — Niektórzy mówią: potrzeba Konstytucyę na iakiś czas zawiesić, aby całość obronić. W rzeczy samey, potrzeba tylko powodu, aby skutek usprawiedliwić; z tem wszystkiem zdaie nam się, iż ten powód wyrachowano na przyszłość. Jesli sprawiedliwy, tedy lepiey, żebyśmy nie żyli; ieśli niesprawiedliwy, tedy środki są dla nas dwa razy obrzydliwsze. Czegoż we Francyi za powód przeciw wolności druku i wolności osobistey użyto? Oto, iż Lud w takim stanie zaburzenia zostaie, że byłoby niebezpiecznie nadać mu taką wolność, iaką ma Lud Angielski. Teraz my toż samo czyniemy i uznaiemy, że stan Ludu u nas tyle wątpliwości i zmartwienia wznieca, iż iest koniecznością, aby mu nie więcey, iak Ludowi Francuzkiemu zostawić wolności. Nie możemy temu dać wiary, ażeby Parlament te zamiary iedney części Narodu na zgubę swych współziomków pochwalał, i chciał utrzymywać. Jeżeli zaś to uczyni, tedy akt Habeas-Corpus wymazanym zostanie z księgi praw naszych, z księgi Konstytucyi Narodu"

Dnia 17. Maia stawiono przed Sądem Thistlewooda, Watsona, St. Hoopera i Prestona, oskarżonych o zdradę Kraiu. Na zapytanie Lorda Ellenborougha, czyli żądaią obrońcy sądowego? odpowiedzieli, iż tak, lecz ieszcze żadnego sobie nie obrali. Zapytał się potem Watson, czyli mu wolno powiedzieć samemu tyle, ile obrońcy iego? Oświadczył na to Lord Ellenborough, iż może mówić wszystko, co do obrony swoiey potrzebnem bydź sądzi. Przeczytano im akt oskarżenia i zwyczayne uczyniono zapytania, na które odpowiedzieli, iż są niewinnymi, i chętnie oddaią się pod sąd Boga i Narodu. Oświadczył nakoniec Prezes Sądu: „Oby was Bóg uznał za niewinnych!" Wyznaczono dzień 9. Czerwca do sądzenia tych więźniów, których do Toweru na powrót zaprowadzono. Uważano, iż wszyscy przyzwoicie się zachowali. — Thistlewood był dawniey dzierżawcą, lecz więcey się trudnił rachubami handlowemi, aniżeli rolnictwem, a gdy mu się nie bardzo powiodło, ustąpił swoiego kontraktu, i na krótki czas przed buntem przybył do Londynu, chcąc sobie los zrobić. W publicznych domach okazywał się zapalonym demokratem, lecz nie miał dosyć odwagi. Wybladły i drżący, ustawicznie wydaiąc boiaźliwe okrzyki, spotkał iednego z swoich znaiomych, kiedy dragoniia gwardyi rozpędziła pospólstwo przed domem Burdetta. Wołał: Dragoniia! Dragoniia! lubo iuż żadnego żołnierza nie było widać. Odtąd nie pokazał się w towarzystwach, gdzie się przed tem z mowami swoiemi popisywał. Stan iego maiątku coraz się pogorszał, i nakoniec może z rozpaczy popełnił zbrodnię, za którą życiem zapewne przypłaci.

Sprawa wyż pomienionych więźniow Stanu przestała Publiczność interessować; tak się też ma rzecz i ze sprawą spiskowych, aresztowanych w Manszestrze. Powszechna uwaga zwrócona iest iedynie na środki zaradzenia nędzy niższych klas ludu, lub też niedostatkowi roboty dla ludzi, chcących pracować. Zaczynaią w Anglii poznawać, że liczba machin nader się pomnożyła, i ze za daleko postąpiono w obeyściu się bez rąk ludzkich. Dwudziestoletnie monopolium handlowe Anglii, powiększyło nad wszelki stosunek liczbę robotników rękodzielniczych, a obecna niemożność zarobienia sobie na kawałek chleba, iest tem uciążliwszą.

Na sessyi Izby wyższey dnia 17. Maia wniósł Lord Donoughmore, ażeby wyznaczono Wydział do rozpoznania potrzeby nadania większych swobód Katolikom Irlandzkim. Kilku Członków popierało ten wniosek. W końcu Lord Kanclerz oświadczył: „Każdy tayny Radca wykonywa przysięgę, iż żadnemu cudzoziemcowi nie będzie przyznawał naymnieyszey władzy w interessach kraiowych cywilnych i kościelnych. Na mocy tey przysięgi, nie może żaden Katolik wchodzić do Rady Królewskiey. Monarcha sam traciłby koronę, i byłby uważany za umarlego, gdyby został Katolikiem. Z moiego więc obowiązku głosuię przeciwko wnioskowi. Odrzucono go większością 142 kresek przeciw 9.

Osobliwszą iest rzeczą, iaki obrót wziął proiekt nadania swobód Katolikom. Przed 4ma laty podano Izbie niższey blisko 500 prośb przeciw niemu, a większość przeciw temu nadaniu była tylko 4ma kreskami. Teraz zaś, lubo iedną tylko prośbę podano, a Ministrowie Castlereagh i Canning zgadzali się ze stroną oppozycyi, wszelako wniosek większością 24 kresek odrzucono.
